

Fairdata-verkosto - kokous 17.3.2022

Aika: Torstai 17.3.2022 klo 13–15

Etäkokoushuone: <https://cscfi.zoom.us/j/65678943953?pwd=K3M2L091RUVaTWWh2VEJhWGNUMUUBZQT09>

Nauhoite: https://video.csc.fi/media/t/0_an0blune

Wikimerkintä: <https://wiki.eduuni.fi/x/6QtADw>

Asialista + Muistio

1. Uutta Fairdatassa
 - a. Aineistojen kuvailutietojen muokkausoikeuksien jakaminen käyttöön Qvaimessa 10.2.2022
 - b. Yleiskuvas Metaxin tietojoukoista ja tietosisällöstä julkaistu: <https://wiki.eduuni.fi/x/7w7PCg>
 - i. Yleiskuvausta voi käyttää oman työn tukena. Siitä voi antaa palautetta: fairdata@cscfi
2. Ajakohtaisia kehityskohteita
 - a. Qvaimessa luotujen aineistokuvailujen editointioikeuksien jatkokehitys (Esitys: 20220317_EtsinQvainMetaxKehitys_AineistonKuvailutietojenJakaminen_v2.pptx)
 - i. Aineistojen kuvailutietojen hallinta organisaation tasolla
 1. Aineistokuvailuihin ei ole pääsyä tai näkymää kuin kuvailun luoneilla henkilöillä (tai niillä, joille erikseen annettu muokkausoikeudet). Tämä on aiheuttanut ongelmia, sillä on tullut tilanteita, joissa aineistoon ei enää pääse kukaan (mm. alkup. kuvailijan tunnukset pysyvästi vanhentuneet).
 2. Organisaation pääkäyttäjät olisivat yksilöiden tilejä, jotka kuuluisivat pääkäyttäjryhmään.
 3. Organisaation aineistokuvailujen pääkäyttäjillä olisi täydet oikeudet kaikkiin organisaatioille määritettyihin kuvailuihin.
 4. Kysymys: IDA-tiedostoja voi ohjelmallisesti tuoda aineiston osaksi vain, jos käyttäjä on projektin jäsen; Olisiko mahdollista luoda tarpeisiin "robotti"käyttäjää tai roolipohjainen käyttäjä, jota voisi hyödyntää? Tätä voitaisiin viedä eteenpäin, jotta integraatio ei olisi niin henkilöriippuvaista. (Ns. Remote Resource -aineistoja tuodaan jo ns. Service -tunnuksilla.)
 - a. Vastaus: Mietitään tätä vielä. Yksi ehkä olisi tunnistaa ns. Service -tunnus sellaiseksi tunnukseksi, jolla lupa tuoda myös IDA:ssa olevien datojen kuvailutietoja. Miten varmistetaan siitä, ettei rikota datan tekijänoikeussuojaa (kuka saa kuvailla), ks. seur. kysymys?
 5. Kysymys: Voisiko pääkäyttäjää käydä luomassa uuden kuvailun jäädytetyille, mutta ei julkaistuille datalle IDAssa?
 - a. Ongelmana kuka pääsee käsiksi dataan, jota ei ole vielä julkaistu? Kaikki IDAssa oleva data ei ole tarkoitettu julkaisuun, osa datasta on arkaluonteista ja sitä ei ole tarkoitus julkaista, joten pääkäyttäjän tulee olla hyvin tietoinen projektin suunnitelmista. Pääkäyttäjän voisi aina lisätä IDA-projektiin, jolloin tällä olisi yhtäläiset oikeudet automaattisesti kuvailuihin.
 - b. Olisi hyvä, jos pääkäyttäjää voisi määrittää kuvailulle projektin lisäämättä vielä projektin dataa (näin projekti saisi aineistoon muokkausoikeudet automaattisesti)
 6. Aineistokuvailun organisaation määrittely on vaikeaa. Affiliaatiot vaihtuvat ja aineistot voivat olla usean organisaation yhteistuotteita.
 - a. IDAn kautta organisaatiot selvittäminen helppoa jäsenien affiliaatioiden kautta kuvailuhetkellä.
 - b. Pitäisikö lisätä kuvailuun uusi kenttä, jossa kuvailun omistavat organisaatiot määritellään? Tulisi käyttäjälle selväksi miten pääkäyttäjät määräytyvät ja yllätyksiä ei tulisi. Tätä pidettiin parhaana lähestymistapana.
 7. Tuleeko kaikille projektin jäsenille ilmoittaa aina minkä organisaatioiden pääkäyttäjät saavat pääsyn kuvailutietoihin? Tämä voisi olla hyvä käytäntö jatkossa yhteistyöhankkeisiin.
 - ii. Kyselyn tulokset muokkausoikeuksien jatkokehityksestä
 1. Kysymys: Riittääkö Qvaimen käyttöön HAKA-tunnus? Qvaimen käyttö edellyttää CSC-tunnuksen luomista.
 2. Kaikki IDA-projektin jäsenet saavat kuvailuoikeudet automaattisesti projektin aineistoille. Kehitysehdotus: Voisiko IDA-projektin lisätä kuvailuun jo ennen aineistojen lisäämistä? Helpottaisi versiointia.
 3. Tällä hetkellä oikeuksien antaminen tarkoittaa täysiä oikeuksia kuvailutietoihin. Seuraava askel kehityksessä olisi lisätä eritasoisia oikeuksia käyttäjille.
 - iii. Etsimeen julkaistujen aineistojen käyttöluvit
 1. Datan käyttöluvituksen kehitys pääkäyttäjäroolin kautta.
 - a. Käyttöluvituksen ehtojen on oltava selkeät ja aineiston omistajan tulee antaa yksiselitteisesti pääkäyttäjälle oikeudet luvittaa aineistoa.
 - b. Huomioita datan luvituksesta: luvitusehdot on määriteltävä mahdollisimman yksinkertaisesti ja kansallisesti yhteisillä säännöillä. Tärkeää on myös kerätä sitoutumus noudattaa ehtoja. Jollain prosessilla tulee olla mahdollista kerätä ja säilyttää sitoumuksia.
 - i. Tunnistautumisen vahvuus olisi avainasemassa luvitusten myöntämisessä.
 - ii. Jos käytötapaus ei ole selkeä, valmiiden kategorioiden määrittelemä, on sopimusprosessi pitkä ja monimutkainen. Sopimuksen osapuolia ei aina ole löydettävissä, kun sopimusta on muutettava käyttötarkoituksen muuttuessa. Tämä voi joskus aiheuttaa myös sen, että aineistoa ei voi käyttää.
 - iv. Käynnissä olevat Metax-integraatiot
 1. Aalto-yliopiston aCris-aineistojen kuvaukset Metaxiin
 2. Reportronic-aineistojen kuvauksia suoraan Tutkimustietovarantoon
 3. EuDAT B2SHARE-palvelusta FMI:n aineistokuvauksia Metaxiin
 - a. toimii pilottina mahdollisille tuleville integraatioille
 4. CSC:n arkaluonteisen datan palveluista aineistokuvauksia Metaxiin
 5. Jyväskylässä kehitetään integraatiota, jossa IDAssa säilyttävät aineistot, mutta omista järjestelmissä kuvaillut tuodaan Metaxiin
 - b. Organisaation tekniset hallintaoikeudet IDAssa säilytettäviin aineistoihin (Esitys: 2022-03-17_Organisaation tekniset hallintaoikeudet IDAssa säilytettäviin aineistoihin.pptx)

- i. Tavoitteena suoraviivastaa datan julkaisemisen jatkamista CSC-projektin päättymisen jälkeen, kun tutkija/TKI-toimija ei enää ole aktiivinen.
- ii. Ominaisuus tulisi käyttöön niin, että organisaatiot voivat ottaa sen käyttöön, kun haluavat.
- iii. Toisaalta olisi hyvä, että testamenttaus olisi oletus jokaisessa projektissa. Toisaalta onko kaikkea dataa hyödyllistä säilyttää, jos sitä ei ole kuvailtu? Pitäisikö rajausta vetää vain julkaisuihin tai kuvailtuihin aineistoihin?
 - 1. Kuinka paljon resursseja organisaatiolta datan hallintaoikeudet vaativat? Vähimmillään aineiston voi poistaa tai pitää aineistoa saatavilla. Aineiston voi julkaista, resurssia voi kulua etenkin siihen, jos aineiston luvitus ei ole yksiviivaista. Voisi helpottaa esimerkiksi PASiin siirtoa lopulta.
- iv. On mietittävä millaiseen säilytykseen IDA sopii. PAS sopii aineistoille, joilta on tarve säilyttää useita kymmeniä vuosia. Tarvetta on järjestelmälle, josta datan saaminen on helppoa ja säilytys kevyempää kuin PASissa. IDAssa ei tällä hetkellä ole kovaa aikarajaa, kuinka kauan siellä dataa voi säilyttää.
- v. **Ominaisuuksia toivotaan kehitettävän yhteistyössä pilotoivien organisaatioiden kanssa kevään aikana. Jos organisaatiroolin ja dataan liittyvien prosessien ja niistä sopimisen kehittäminen kiinnostaa, voi olla yhteydessä datamanagement@csc.fi.**
- c. Fairdata kehityssuunnitelma 2022
 - i. Kehityssuunnitelmaa päivitetään tasaisesti. Kehityssuunnitelma on aina avoimesti saatavilla.
- 3. Tulevia koulutuksia:
 - a. Fairdata-palveluiden käyttö -tilaisuus 24.3.2022, ilmoittaudu: <https://ssl.eventilla.com/event/oppVL>
 - b. Laadukas metadata - tutkimusaineistojen kuvailu ja semanttinen yhteentoimivuus -tilaisuus 26.4.2022, klo 12-15, ilmoittautuminen tulossa.
 - c. CSC's generic services for storing, sharing and publishing data webinar 18.5.2022 klo 10-11.30, ilmoittautuminen tulossa.
 - d. Digitaalisen tutkimusaineiston säilytys Fairdata PAS-palvelussa -webinaari 23.5.2022 klo 12-15, ilmoittautuminen tulossa.
 - e. Kokouksessa pidettiin hyödyllisenä, että jatkossa Fair-aiheisista tilaisuuksista viestitään myös Fairdata-verkoston sähköpostilistalla.
- 4. Avoimia koulutusmateriaaleja
 - a. CSC:n itseopiskeltava aineistonhallintakurssi (englanniksi) uutinen aiheesta, linkki kurssiin: <https://e-learn.csc.fi/course/view.php?id=63> (kirjautuminen HAKAlla, VIRTU:lla tai ELIXIR ID:llä)
 - b. [Manage well and get preserved-videosarja](#) kokonaisuudessaan saatavilla!
- 5. Seuraava kokous 12.5.2022

Kaikki kommentit, kehitysehdotuksen, puheenaiheet ym. otetaan mielellään vastaan! Kysymyksiä ja ehdotuksia voi lähettää osoitteeseen fairdata (at) csc.fi